

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΩΣ ΑΝΤΙΔΟΤΟ ΤΗΣ ΑΚΗΛΙΑΣ (Μέρος Β')

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Ο ηρωισμός έχει φέρει ανθρώπους σε αφάνταστο ύψη ηρωισμού και αντοχής και η θρησκευτική συγκίνηση έχει οδηγήσει πολλούς, είτε για να υποστούν αλύγιστοι το μαρτυρικό θάνατο είτε να προβούν σε πράξεις ανυπέρβλητης συμπόνιας και βοήθειας προς δυστυχισμένους και αδύναμους αλλά και προς κακούς και αποκρουστικούς. **Με την ώθηση της ευγενικής συγκίνησης μπορούμε να ανεβούμε σε ύψη που δεν θα μπορούσαμε ποτέ να φτάσουμε μόνον με τη ψυχρή λογική.** Η ικανότητα να αισθανόμαστε βαθιά είναι απαραίτητη για μια ζωή που αξίζει. Ούτε αναχαίτηση, αλλά ούτε ελεύθερη και αχαλίνωτη εκδήλωση της συγκίνησης. Πάντα να συνοδεύεται εν μέτρω και με το λόγο. Νοημοσύνη και συγκίνηση σε αρμονική σύνθεση. **Να σκεφτόμαστε με διαύγεια και να συναισθανόμαστε βαθιά μας οδηγούν σε μια γόνιμη ζωή.**

Αλλά απαιτείται και ένα τρίτο ουσιαστικό μέγεθος για την αρμονική σύνθεση. Και τούτο δεν είναι παρά η **βούληση για πράξη του αγαθού.** Είτε η ηθική επίκτητη διάθεση να κάνουμε το καλό που βρίσκεται μέσα στην αλήθεια. Δεν υπάρχει απόλυτο καλό. Δεν υπάρχει καλό καθαυτό, το οποίο θα αρκούσε να γνωρίσουμε και στη συνέχεια να εφαρμόσουμε. Το καλό δεν είναι προς θεώρηση. Είναι κάτι που πρέπει να πράζουμε. Αυτό σημαίνει αρετή: **προσπάθεια να συμπεριφερόμαστε καλά, και το καλό ορίζεται μέσα από αυτή την προσπάθεια. Ουσιαστικά μιλάμε για πρακτική ηθική στάση και συμπεριφορά.** Οι επιμέρους αρετές είναι πολλές και δεν μπορούμε απλά να τις αναγάγουμε όλες σε μία και μόνη (ίσως στην ανυστερόβουλη αγάπη της αγάπης!).

Αρετές είναι οι ηθικές αξίες μας στην πράξη δηλαδή «ενσαρκωμένες», πάντα μοναδικές, όπως μοναδικός είναι και ο καθένας μας, πάντα πολλές, όπως πολλά είναι τα ελαττώματά μας, που οι αρετές καλούνται να καταπολεμήσουν ή να διορθώσουν.

Αρμοστικότητα (fitness) είναι η δυναμική (ενεργητική) ικανότητα του ατόμου να εναρμονίζεται στις συνθήκες του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος. Όλα τα έμβια αφενός κατευθύνουν τις δυνάμεις τους για να προσαρμοστούν το δυνατόν καλύτερα στο φυσικό περιβάλλον και αφετέρου να το τροποποιήσουν για ικανοποίηση των βιοτικών τους αναγκών. Ο άνθρωπος επιπλέον έχοντας φιλοδοξίες και ηθικές απαιτήσεις προσπαθεί να κυριαρχήσει τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρώπινο ιστορικό περιβάλλον. **Διαδικασίες αλληλοσυμπληρούμενες και αλληλέγγυες για εναρμόνιση του περιβάλλοντος στα προσωπικά όρια.**

Προϋπόθεση όλων είναι η πίστη στον άνθρωπο και σε μια υπέρτατη πραγματικότητα με αιώνιες κοινές αξίες, χωρίς τις οποίες δεν υπάρχει στερεό έδαφος για ανάπτυξη εύρυθμων κοινωνιών. Κινητήρια δύναμη όλων των ανθρώπινων προσπαθειών υπήρξε ο φόβος και στόχος η ασφάλεια. Η πιο κατάλληλη στρατηγική και ο πιο αποτελεσματικός δρόμος για επίτευξη της ασφάλειας πιστεύτηκε από τον άνθρωπο, έως και σήμερα, η απόκτηση **υλικής ισχύος και γνώσης** για επιβολή του στον διπλανό του. Τα μηνύματα που ήδη μας φέρνει ολοζώντανα η σημερινή παγκόσμια κοινωνία είναι ότι αποδείχθηκε μάλλον **αδιέξοδος.**

Ούτε η ασφάλεια είναι καλύτερη ούτε ο φόβος λιγότερος. Η συσσώρευση ισχύος και γνώσης μετατράπηκε σε απειλή, γιατί προκάλεσε δυσμένεια σε εκείνους, που διαθέτουν λιγότερη γνώση και ισχύ, και οι οποίοι από φόβο αναζητούν μεγαλύτερη ασφάλεια. **Έτσι η ευημερία και η ισχύς εκφυλίζονται.** Εκείνοι που έχουν ακόμη τη δύναμη οδηγούνται από φόβο σε όλο και πιο ασύστολη τάση προς τη βία, οι άλλοι οδηγούνται σε παραίτηση, αρρώστια, **ακηδία** και αφανισμό.

Ακονίζοντας τα όπλα τους και συσσωρεύοντας πλούτη και γνώσεις οι άνθρωποι **λησμόνησαν ότι όλοι είμαστε τέκνα αγάπης! Μόνον οι υγιείς κοινωνίες είναι έμπεδες και εμμενείς, όταν είναι ολιστικά εναρμονισμένες με ευέλικτα συστήματα ανθρώπινων σχέσεων – αξιών που την σημασία τους αναγνωρίζει το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών.**

Η αλήθεια, η ομορφιά (κάλλος), η αγαθότητα, η αγάπη, η πίστη δεν είναι απλώς ποιότητες, που μοχθούμε για να τις αποκτήσουμε, και πεθαίνουν μαζί με εμάς. Είναι τελικές **αιώνιες αξίες** αυτού του κόσμου, όπου βρισκόμαστε. **Εάν υπάρχει κάποιο ουσιαστικό νόημα ζωής τότε θα έπρεπε να το αναζητούμε ακριβώς εκεί όπου οι αξίες αυτές ευδοκιμούν.** Ένας επιθυμητός ρεαλιστικός στόχος,

για κάθε προσωπική μας προσπάθεια θα ήταν να ενισχυθούν όλες οι νοητικές μας ικανότητες ταυτόχρονα και αρμονικά, τουτέστιν ολιστικά.

Η βασιλική οδός της εξέλιξης σαφώς διήκει μέσω των ποιοτικών ατομικών και συλλογικών ποιοτικών αυτών ικανοτήτων μας. Οι μεμονωμένοι άνθρωποι έχουν προ πολλού πάψει να είναι ικανοί για ανεξάρτητη ύπαρξη στηριζόμενοι όλο και περισσότερο σε αμοιβαία συμπληρωματικές δεξιότητες και επάρκειες για να κατορθώσουν συλλογικά. **Η ολιστική ψυχική ανάπτυξη εμφανίζεται ως καθήκον έναντι της ανθρωπότητας γιατί έτσι μπορούμε να αποφύγουμε τον εκφυλισμό.** Έτσι, ίσως, αναδύεται μέσα μας το αίσθημα συμμετοχής μας σε ένα δρόμο προς μια υπέρτερη Πραγματικότητα για τους επιγόνους μας.

Η τελειοποίηση της δικής μας προσωπικότητας είναι αδιάλειπτη. Ένα ολόγραμμα αξιών και αρετών συνιστά το καταπίστευμα του Ανθρώπου στην ιστορική του διαδρομή. Από την ευγένεια, στη φρόνηση, την εγκράτεια, το θάρρος, τη δικαιοσύνη στην πίστη, γενναιοδωρία, συμπόνια, ταπεινότητα, μεγαθυμία, θηλότητα, ... μέχρι τη φιλία και την αγάπη συνιστούν το ολόγραμμα των αρετών. **Όλες οι αξίες πρέπει να θεωρούνται ταυτόχρονα μέσα στο πλαίσιο της χρυσής αναλογίας (τομής) και του μέτρου.** Όσο επικίνδυνο είναι να κυριαρχεί σε απόλυτο βαθμό μία αξία άλλο τόσο καταστροφικό για την αρμονία είναι το να παραβλέπεται μια άλλη αξία.

Εάν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς τότε πρέπει να παραδεχτούμε ότι οι κυρίως υπεύθυνοι για την ακηδία μας είμαστε **εμείς οι ίδιοι.** Κανένα φάρμακο έτοιμο δεν υπάρχει και καμιά συνταγή δεν το εξασφαλίζει. Το αντίδοτο είναι καθαρά **προσωπικό μας σκεύασμα.** Είναι το **ενδιαφέρον για ζωή.** Τα πιστεύω μας για το νόημα της ζωής και αξίες που το υπηρετούν όπως και οι δυνάμεις πραγμάτωσης που αποκτούμε δηλαδή οι **αρετές μας,** που συνιστούν το δικό μας προσωπικό ολόγραμμα των αρετών.

Τα πιστεύω μας θα πρέπει να αφορούν στο όραμα της προσωπικότητάς μας και να ερείδονται έμμεσα στις τρεις ρυθμιστικές αξίες: στην **αλήθεια, την αγαθότητα και το κάλλος,** άλλως κάθε ελπίδα επιτυχίας είναι φρούδη. Ούτε η ανταμοιβή, ούτε η επιβράβευση είναι βέβαιες, αλλά η **γεύση τους είναι «ήδιστη και καλλίστη» σε κάθε βήμα της διαδρομής είτε ως ευχαρίστηση είτε ως εύχη αναμονή ελπίδας.**

Προσπαιτούμενο είναι η επίμονη βούληση για καταβολή προσπάθειας. **Η συγκρότηση της μοναδικής διακριτής προσωπικότητας που θα ήταν δυνατόν να επιτευχθεί σε αυτή ζωή συνιστά, ίσως, το πιο δύσκολο δια βίου άγλημα και εγχείρημα.** Όσο το δυνατόν νωρίτερα πειστούμε ότι **το αξίζουμε τόσο καλύτερο.** Ο δρόμος είναι μακρύς και ανεξάντλητος, εκεί έγκειται και η μοναδική του αξία. Υπάρχουν λόγοι να διατηρηθεί το ενδιαφέρον αδιάπτωτο μέχρι την τελευταία ικμάδα μας.

Η δημιουργία των **πιστεύω μας** είναι αέναη, ως εάν ένας ζωντανός οργανισμός. Γιατί το φως της αλήθειας είναι ανέσπερο και ασύλληπτο και δεν αρκεί ούτε ολόκληρη η ζωή μας για να βρεθεί. Το κάλλος είναι ανεξάντλητο και διαχεόμενο παντού συλλαμβάνεται ολιστικά με όλο το είναι μας και η σύλληψη του αγαθού και προπαντός η πραγμάτωσή του συνιστά δια βίου άθλημα και άγλημα συγχρόνως, καθόσον το ολόγραμμα αρετών μας ούτε κατανοητό ούτε εύκολα κατορθωτό είναι.

Κοντολογίς, η γνωστική εμπειρία, όσο και η συναισθηματική καλλιέργεια και προπαντός η ηθική συνείδηση που είναι δυνατόν να αποκτήσουμε και να απολαύσουμε είναι ασύλληπτα και άπειρα μεγέθη, ακριβώς γι' αυτό αναδύεται ένα αμείωτο ενδιαφέρον, ως αντίδοτο της ακηδίας, και κάθε προσπάθεια μας αξίζει.

Ας προσπαθήσουμε, λοιπόν, να πείσουμε τους εαυτούς μας και με το παράδειγμά μας τους νέους μας ότι αξίζει να πιστεύουμε στον εαυτό μας, στον άνθρωπο και στις αξίες του και προπαντός να δραστηριοποιηθούμε έγκαιρα με βελτιοδοξία.

Τότε θα καταπολεμηθεί με βεβαιότητα η ακηδία μας.

Δημήτρης Κ. Μπάκας
02 Δεκ. 2022